

Körforgásos – bio alapú – digitális

Az Európai Textiltechnológiai Platform éves közgyűlése

Dr. Kokasné dr. Palicska Livia

Az Európai Textil Technológiai Platform (Textil ETP) az európai textil- és ruhaipar jövőjét szolgáló szakértői hálózat, amely összekapcsolja a textil- és ruházati kutatással és innovációval foglalkozó valamennyi érdekelt felet Európában. A 2004-ben elindított platform az európai textilkutatás és innováció legnagyobb hálózata, amely mintegy 200 tagszervezetet és több mint 500 egyéni szakembert egyesít Európa-szerte. (További információ: www.textile-platform.eu)

A Textil ETP idei konferenciáját 2019. április 24–25-én tartotta Brüsszelben. A kétnapos konferencián mintegy 30 országból több mint 180 tag és döntéshozó vett részt. A konferenciának része volt az ETP tagjainak közgyűlése is, amely *Michael Kamot* választotta meg új elnökének.

A konferencia célja az európai textil- és ruhaipar jövőt meghatározó technológiai, ipari és politikai irányvonalainak feltárása volt. Az évente megrendezett konferencia idén az ETP és az EURATEX (Európai Textil- és Ruhaipari Szövetség) közös rendezvénye volt.

A textil- és ruházati iparág Európában és világszerte radikális változásokon megy keresztül, a piac, a technológia és a jogszabályok változásának hatására, és a változások hatása, hogy az ágazat fenntarthatóbbá, felelősségteljesebbé és fogyasztó-orientáltabbá válik.

A „gyártsd le–használd–dobjd el” mottóval jellemezhető lineáris életciklust egy körforgásos modellre kell cserélni, amely vagy újrahasznosítja és újra felhasználja az ipari gyártásban felhasznált anyagokat, vagy biztonságosan visszavezeti azokat a biológiai körforgásba.

A legfontosabb textilszál-típusok biokémiai újrafeldolgozásának technológiai megvalósíthatóságát és a módszer gazdasági életképességét vizsgáló EU-projekt a RESYNTEX, amelyről a konferencia egyik szekciójának előadásai szóltak. Az eredményeket bemutató előadásokból világossá vált, hogy a projekt jelentős technológiai fejlesztésnek számít, amelynek során megalapozott üzleti forgatókönyv szerint és életciklus-elemzések elvégzését követően hoztak létre egy kísérleti üzemet a szlovéniai Mariborban. Mivel a nagymennyiségű ipari textil hulladék felhasználása ma még mindig túl hosszú folyamat eredménye, a RESYNTEX ülés végén a szakértői testület arra a következtetésre jutott, hogy jelentős további technológiai fejlesztésekre van szükség ennek lecsökkentésére. Mielőtt jelentős ipari beruházásokat lehetne megvalósítani, intelligens szabályozási és gazdasági ösztönzőkre is szükség van, csak ezekkel együtt lehet a hulladékfeldolgozásban továbblépni.

A szintetikus, fosszilis alapú textilszálak utóbbi években tapasztalt látszólag megállíthatatlan piaci részesedésének növekedése a politikai és piaci nyomásnak köszönhetően hamarosan megfordulhat, mert erős a nyomás a szén-dioxid kibocsátás és a szárazföldi és a tengeri (mikro) műanyag szennyezés csökkentésére. Valószínűtlen, hogy a főbb természetes szálak – a pamut és a gyapjú – termelése kielégítse a világszerte növekvő piaci igényt,

ezért a mesterséges cellulózzszálak és az egyéb, bio-polimer alapú rostok széles választéka várhatóan jelentősen növeli ezek piaci részesedését az elkövetkező évtizedekben. Az Bio4Self néven futó EU-s projekt eredményei azt mutatták, hogy a bio alapú textilszálak a ruházati és lakástextilként való alkalmazáson túl is jól felhasználhatók, hiszen érdekes megoldásokat kínálnak számos technikai területen, pl. textil- vagy szálérősítésű kompozitként is.

A digitalizáció a textil- és ruhaipar számára a másik elkerülhetetlen innovációs trend, amely az ipar, a gyártástechnológia, az ellátási láncok és az elosztás teljes átalakulását fogja eredményezni. Az EURATEX 2019. április 26-i sajtóközleményében is megjelent, hogy a digitális adatfeldolgozással a folyamatok nemcsak optimalizálhatók és felgyorsíthatók, de a digitalizáció hatására eddig példátlan módon válhat átláthatóvá a globális ellátási lánc az értékteremtéstől egészen a végső fogyasztóig. Ez viszont olyan új üzleti modellek kialakulásához vezet, amelyek csökkenthetik a jelenlegi globális divat ellátási láncokban az egyenlőtlen értékalkotást és nyereségképződést, és felszámolhatják a hagyományos divatipar, a gyorsan változó divattrendek (*fast fashion*) okozta hatalmas mennyiségű hulladékot és a túlermelődést.

Léteznek már olyan uniós forrásból támogatott textiles projektek (TCBL vagy FBD_BMODEL), amelyeknek célja, hogy bebizonyítsák, milyen jó választás a digitális mikro-üzemekben való helyben gyártás, mert a helyi és regionális kreatív „laborok” hatékonyan és rövid átfutással képesek gyártani, és ezzel a divatiparban jellemző jelenlegi üzleti modellt felválthatja egy új, költség- és érték-alapú versenyképes modell.

Az innováció és a gazdasági fejlődés új jelentős iránya a digitális technológiák integrálása a textil- és divattermékekbe, az intelligens textilek vagy a *fashiontech* térhódítása. Az EURATEX új és hamarosan elinduló, EU-s forrásokból finanszírozott SmartX néven futó projektje az intelligens textiltermékek gyártásának felgyorsítását szolgálja. A következő években összesen 40 innovációt fog támogatni, ezt célozza a már futó DeFINE projekt is, amely *fashiontech* start-up vállalkozásokat mentorál Európa-szerte. Az Európai Bizottságnak a HORIZON 2020 program keretében a textilkutatásra és innovációra nyújtott pénzügyi támogatása várhatóan növekedni fog a következő időszakban, mivel számos megvalósuló textil-innováció az európai kutatási és innovációs politika kulcsfontosságú témáit támogatja, mint például a fenntarthatóság, a körkörös gazdaság, bio alapú anyagok, a személyre szabott egészség vagy az uniós ipar digitalizálása.

Paolo Canonico, az ETP elnöke a konferenciát megnyitó beszédében kijelentette: „A legtöbb szakember egyetért abban, hogy megállíthatatlan a trend a körforgásos, bio alapú, digitális és intelligens textil- és ruhaipar felé, de ebben a folyamatban még nagy a technológiai, politikai és gazdasági bizonytalanság.” Az elnök ezért felszólította az uniós döntéshozókat, hogy a jövőben

is támogassák a változásra irányuló programokat és fejlesztéseket, hogy a szükséges átmenet, különösen az ágazat számos kisebb vállalata számára is sikeres legyen.

Az ETP konferencia megnyitását követő első előadó *Janez Potocnik*, az EU korábbi kutatási és környezetvédelmi biztosa volt, aki hangsúlyozta, hogy „Európában és világszerte a jelenlegi éghajlatváltozási politikák túlságosan egyoldalúan csak a CO₂ kibocsátásra és az energiafelhasználás csökkentésére koncentrálnak, ugyanakkor figyelmen kívül hagynak más fontos elemeket, mint például azt, hogy milyen mennyiségben használjuk ma fel a területeinket, a földet, a vizet és a különböző nyersanyagokat, hogyan lehet elérni globális szinten a jólét növekedését és ezt szétválasztani az erőforrások felhasználásának növekedésétől. A divatipar a textíliák és ruházati cikkek gyártásával saját maga is hozzá kell járuljon a jövőben ezeknek az erőforrásoknak a felelősségteljesebb kezeléséhez, ha fenntarthatónak akarja nevezni magát.”

Peter Dröln, az Európai Bizottság Kutatási és Innovációs Főigazgatóságának ipari technológiáért felelős igazgatója beszédében ösztönözte az ágazatot és a kutatók közösségét, hogy „valósítsanak meg merész elképzeléseket és globális méretekben hatásos textilinnovációkat az Európai Unió következő HORIZON EUROPE nevű kutatási és innovációs keretprogramjában”. A jelenleg kioldozás alatt álló programot 2021 elején hirdetik meg.

A Textil ETP új stratégiája

Az európai textil- és ruházati ipar új irányai, valamint a kutatás hatékonyabb ösztönzése új kihívást jelent a Textil ETP számára, ezért a közgyűlés új stratégiát fogadott el az elkövetkező évekre. A platform jobban összpontosít néhány kiválasztott stratégiai innovációs

témára, és igyekeznek a textiliparból és a kapcsolódó ágazatokból az értéklánc valamennyi szereplőjét bevonni ezekbe a technológiákba és fejlesztési területekbe. Ezeket a témákat az idei év második felében fogják kiválasztani.

A közgyűlés jóváhagyta az igazgatótanács tagjait a 2019 július–2020 június közötti időszakra. Új elnökként megválasztotta *Michael Kammot*. *Paolo Canonico* (Olaszország) leköszönő elnök továbbra is az igazgatóságban marad, mint a felügyelőbizottság alelnöke. Az igazgatótanács tagja még *Katarzyna Grabowska*, AUTEX (Lengyelország) és *Braz Costa*, Textranet (Portugália), mindketten alelnöki pozícióban.

Az ETP konferencián Magyarország részéről részt vett *dr. Kokasné dr. Palicska Lívia*, az INNOVATEXT Zrt. vezérigazgatója is. A konferencián poszterként bemutatták az ENTeR néven futó és a textilhulladékok felhasználását célzó uniós támogatású projektet is, amelyben az INNOVATEXT az egyik magyar partner. A konferencián a projekt megvalósítására alakult konzorcium vezetője az olasz CENTROCOT Intézet, a cseh INOTEX, valamint a német STFI partnerintézet is képviseltette magát. Az ENTeR partnereinek jelenlévő képviselői, élükön *Roberto Vanucci* projektmenedzserrel, megbeszélést tartottak a RESYNTEX projektben résztvevő szakemberekkel. Megállapították, hogy mindkét, a textilhulladékok csökkentését is célzó uniós finanszírozási projektben vannak közös területek és célkitűzések, így a kooperáció eredményesen hozzájárulhat mindkét esetben a projekteredmények fenntartásához és terjesztéséhez. Egyeztettek arról is, hogy a Mariborban felépített új kísérleti üzem megtekintésére szervezett nyílt napon az ENTeR partnerei is részt fognak venni, hogy megtárgyalják az esetleges jövőbeni együttműködés lehetőségeit. A tárgyalásra 2019. május 23-án kerül sor a szlovéniai Mariborban.